

Editorial

This issue of OASE takes for its title *Scratching the Surface*. Its intent, in the broadest sense, is to address the relationship (in architecture) between surface and visibility, surface and image, or image and substance; a thematic that is increasingly coming under scrutiny in certain architectural discourses. The issue should be taken as speculative research on the phenomena of surface and depth in architecture (as either counterpoints or corollaries), in light of contemporary theory. Rather than offering a range of programmatic statements postulating definitive perspectives and solutions, it simply traces the outline of a new area of theory.

Contemporary architectural culture is still living with the legacies of modernism and postmodernism. Although abused in various ways, they are terms that have their 'periodising' function and a certain way of approaching style, substance, building, and the cultural conditions underlying architecture.

Postmodernism has been an important notion in the architectural debate in the last three decades, and has subsequently been questioned, contested and reconfigured under various terms such as: 'fresh conservatism' (Roemer van Toorn), 'new modernism', 'supermodernism' (Hans Ibelings), 'retro-modernism', etcetera. What we are beginning to see now, however, is that one of the most crucial elements of postmodernism in architecture, *the surface*, or rather the revelling in the surface, is becoming a critical issue in its own right. Rather than discuss an underlying ideology of the fetish of the surface, or reiterate the surface/substance dichotomy so crucial to both modernism and postmodernism, this issue traces some circles around the phenomenon of the surface and its intrinsic depth.

Some articles in this issue of OASE are linked thematically, others chronologically. Yet all the articles do have an interest in common – a stance, a positioning. This positioning has nothing to do with a disavowal of surface in favour of depth, and everything to do with an interest in 'visuality' (as Van Eck discusses). There is an underlying suspicion that a critical position is hiding in everyday experience (Van den Heuvel), in the surface so often dismissed as 'superficial'. It is precisely this possibility of critique within the surface that is at stake here. It is within and upon the surface of appearance, from the traditional building facade to the advertising and sitcom culture of the screen, that meaning and new strategies of critique are located.

If at first the articles appear to form an extensive pastiche ranging from here to there and everywhere, look again. Each article engages the condition of the surface, be it in its beauty or in its depth. Yet when our traditional discourse considers beauty 'frivolous', and depth 'ethical', how can we find value without moralising, or define a debate when we seek out mostly fragments? Without presupposing that depth precludes surface, without

Redactioneel

Dit nummer van *OASE*, getiteld *Nagel op de huid*, onderzoekt in de ruimste zin de relatie (in architectuur) tussen de huid en visualiteit, oppervlak en beeld, of beeld en inhoud; een thematiek die steeds meer aandacht krijgt in bepaalde kringen van architectuurtheorie. Het nummer kan beschouwd worden als een speculatief onderzoek naar de fenomenen van oppervlak en diepte in architectuur (als tegenstelling of in verwantschap) in de context van hedendaagse theorie. In plaats van een serie programmatische stellingen met definitieve uitgangspunten en oplossingen aan te dragen, biedt het enkel de omschrijving van een nieuw gebied van theorie.

De hedendaagse cultuur van architectuur is nog vervuld van de nalatenschap van modernisme en postmodernisme. Hoewel deze termen op verschillende manieren misbruikt zijn, hebben ze nog een 'periodiserende' waarde, en bevatten ze impliciet een bepaalde manier van omgaan met stijl, substantie, bouwen en de culturele condities die ten grondslag liggen aan de architectuur.

Het postmodernisme heeft een belangrijk onderdeel uitgemaakt van het architectonisch debat in de laatste drie decennia, en is vervolgens ondervraagd, betwist en herzien via verschillende termen zoals 'fresh conservatism' (Roemer van Toorn), 'nieuw modernisme', 'supermodernisme' (Hans Ibelings), 'retro-modernisme', enzovoort. Wat we nu echter beginnen te zien, is dat een van de meest wezenlijke elementen van het postmodernisme in de architectuur, *de huid*, of liever het bejubelen van de huid, zelf een kritisch onderzoeksgebied wordt. Eerder dan dat het een discussie is over de impliciete ideologie van een oppervlak-fetisjisme, of een herhaling van de dichotomie oppervlak/substantie – belangrijk voor zowel modernisme als postmodernisme – maakt dit nummer een omtrekkende beweging rond het fenomeen van de oppervlakte en haar eigenlijke diepte.

Sommige artikelen in dit nummer van *OASE* zijn thematisch verwant, andere chronologisch. Wel hebben alle artikelen een bepaalde positie gemeen, een attitude. Deze positionering heeft niets te maken met een afwijzing van het oppervlak ten faveure van de diepte, en alles te maken met een interesse in 'visualiteit' (zoals Van Eck bespreekt). Het vermoeden bestaat dat er een kritische positie schuilt in de alledaagse ervaring (Van den Heuvel), en in de huid die zo vaak als 'oppervlakkig' wordt afgedaan. Het is deze mogelijkheid tot kritiek binnen in de oppervlakte die hier van belang is. Het is in en op het vlak van verschijning, van de traditionele façade tot aan de reclame- en tv-cultuur van het scherm, dat zowel betekenis als nieuwe strategieën van kritiek hun plaats vinden.

Als de artikelen in eerste instantie een willekeurige verzameling lijken te vormen, kijk dan nogmaals. Elk artikel engageert de conditie van het

applying the separation between the mask and the object, the questions revolve around how we define our subjectivity, how we find our place in the world (see McCarthy, Hauptmann).

In light of current world events, this issue may be timely. The restlessness and unease apparent in the world, exemplified by neo-conservatives gaining political power everywhere; the fear beginning to show in response to such dramatic events as September 11, 2001; the massacres in the French city council of Nanterre, targeting women and leftwing politicians; the school-house slaughter in Erfurt; and the assassination of a Dutch politician. These events seem to indicate something brewing, something inscrutable, more than we can, as yet, name. Moreover, these are clearly political events – leaving the press to have a field day with multiple reiterations, while the academic community is left dazed and confused. All of these events could be considered ‘outside our field’ or, worse, could leave us, as architects, as citizens, or simply as individuals, feeling lost and trivial to the insults of life and history.

Nonetheless, all the subtextual themes of these world events can be seen in the articles that follow as they engage – if only obliquely – precisely with this political problematic of our times (for example, Terranova in her discussion on the Parisian banlieues). Although we have clearly moved beyond the utopian modernist notion that architecture can remedy social ills, we are thankfully also beginning to wake from our postmodernist slumber that denied all possible social and political impact.

Oscar Wilde offers a principle more than appropriate to our search: *It is only shallow people who do not judge by appearances. The mystery of the world is in the visible, not the invisible.*

This issue hopes to offer food for thought, not battle-axes, and to illuminate some of the possibilities in our multicultural, multi-racial, multi-ethnic, multi-faceted and lost-in-space revisioning of (social) democracy. . . . After these many years of seeking out the subtext, let us allow theory to rediscover the text . . .

Lara Schrijver

oppervlak, zij het in zijn schoonheid of zijn diepte. Maar wanneer het traditionele discours schoonheid ziet als 'frivool', en diepte beschouwt als 'ethisch', hoe bepalen we waarde zonder te moraliseren, of een debat als we enkel fragmenten opzoeken? Zonder aan te nemen dat diepte geen oppervlakkigheid kan hebben, zonder de scheiding toe te passen tussen het masker en het object, draaien de vragen om hoe wij onze subjectiviteit definiëren, hoe we onze plek in de wereld vinden (zie McCarthy, Hauptmann).

In het kader van hedendaagse gebeurtenissen in de wereld is dit nummer wellicht actueel. De rusteloosheid en het onbehagen die in de wereld lijken te bestaan, zoals blijkt uit de toename in politieke macht van neoconservatieven op vele plekken; de angst die zich aftekent in antwoord op zulke dramatische gebeurtenissen als 11 september 2001; de massamoord in de Franse gemeenteraad van Nanterre, met als doelwit linkse politici en vrouwen; de slachting in een schoolgebouw in Erfurt; en de moord op een Nederlandse politicus. Deze gebeurtenissen lijken iets aan te geven dat broeit, iets ongrijpbaars dat we nog niet kunnen benoemen. Bovendien zijn het overduidelijk politieke gebeurtenissen – die de pers uitbuit via meervoudige herhalingen, terwijl de academische gemeenschap, zoals vaker, verward achterblijft. Deze momenten zouden beschouwd kunnen worden als 'buiten ons vak' of, erger nog, ons doen denken als architecten, burgers of gewoonweg individuen, dat wij geen kans hebben ten opzichte van de problemen van het leven en de geschiedenis.

Desondanks zijn alle onderhuidse thema's van deze wereldwijde gebeurtenissen ook aanwezig in de hiernavolgende artikelen, in de zin dat ze engageren – al is het maar vanuit een ooghoek – met de politieke problematiek van onze tijd (zoals Terranova in haar bespreking van de Parijse banlieues). Hoewel we duidelijk de utopisch-modernistische notie hebben achtergelaten dat architectuur onze sociale problemen kan corrigeren, zijn we ook (gelukkig) aan het ontwaken uit de postmodernistische droom die alle potentiële sociale en politieke invloed ontkende.

Oscar Wilde biedt ons een principe dat meer dan toepasselijk is voor onze zoektocht: *Het zijn enkel oppervlakkige mensen die niet afgaan op het uiterlijk. Het mysterie van de wereld schuilt in het zichtbare, niet in het onzichtbare.*

Dit nummer beoogt iets aan te reiken ter overweging, niet ter bewapening, en wat mogelijkheden te belichten die bestaan in onze multiculturele, multiraciale, multi-etnische, veelzijdige en zwervende herziening van (sociale) democratie... Laten we, na al deze jaren zoeken naar de subtekst, theorie weer terugleiden naar de tekst...